

Son Yirmi Beş Yıl ve Sonrası

Ali ÖZDEN

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Gastroenteroloji Bilim Dalı, Ankara

“Yetişkinlerin dünya görüşlerini ve fikirlerini değiştirmek dünyadaki en zor iştir. Onların kendi kendileriyle yüzleşmesine zemin ve olanak hazırlayarak kendilerini, kendilerine değiştirmek ise çok zor değildir.”

S on yirmi beş yıl gözlerimin önünden geçince neler görmüyorum ki. İnanılmaz bir ülke, Türkiye'de büyük bir değişim yaşanıyor fakat bu değişim insanlarda pek de olumlu yönde değil. Sayısız konu beni kendine çekmeye çalışsa da bunlardan yalnızca bir kaçına degeneceğim. İnsanlarla bir sorunum olmadığı için sadece olayları ele almak istiyorum. Böylece bazı sorunları ortaya koyabileceğimi düşünüyorum. Başkalarının benim düşüncelerimi paylaşması gerektiğine de inanmıyorum.

Bundan 25 yıl önce, klinik bilimlerde, kliniklerin arka bahçesinde temel bilimler ağırlıklı araştırma laboratuarları vardı. O zamanlar temel bilimlerdeki itici güç kliniklerdeki gelişime ivme kazandırmaktaydı. Klinik bilimlerde ilerlemenin yolu buna nedenle temel bilimlerle ilgilenmekten geçmekteydi. Günümüzde ise klinik bilimlerde ilerleme teknolojik ürünlerini kullanmaktan geçiyor. Bu yeni yaklaşım nedeniyle klinikler özgün araştırma alanları değil, yeni teknolojilerin uygulama alanı olmuştur. Uygulamalı bilimlerde eğitici kadrolar olmadığı için insanlar alaca karanlıkta kendi başına bir yol bulmaya çalışmaktadır. Maalesef ülkemizde temel bilimlerle yeterince do-

nanımlı hale gelmiş uygulama eğitimi verebilecek eğitim üyesi yoktur ya da çok azdır. Çünkü herkes bilimden kaçış, altına hücum noktasındadır. Altına hücum, akademik kurumları hizmet kurumlarına dönüştürmüştür. Akademik kurumlar araştırma yapılan ve hizmet üretecek insanların yetiştirdiği yerler olmak zorundadır.

25 yıl önce bilgiye bugün olduğu gibi kolayca ulaşmak mümkün değildi. Bugün okuryazar olan herkes her türlü bilgiye ulaşıp belli bir konuda bilgi toplayabilir ve aktarabilir. Bu mevcut durum herkesi konu uzmanı gibi davranışmaya yol açmamalıdır. Aksi takdirde öğrenciler hocalarını eğitmeye kalkacaktır. Maalesef bu konuda çok acı olaylar yaşanmaktadır. Bu da ülkemizde bilimin nedenli aşağılandığını ortaya koymaktadır. Bu konuda iki örnek vermek istiyorum ülkemizde herkes konu uzmanı değil her şeyin uzmanıdır. Benzer durum hiçbir batı ülkesinde görülmemektedir. Son yıllarda araştırmaya olan ilgi azlığı nedeniyle kongrelere gönderilen bildiri sayısında önemli bir düşüş olduğu izlenmektedir. Ayrıca bildirilerin bilimsel seviyesi de düşmektedir. Oysa bildiri seviyesinin ve kalitesinin artırılması için ne yoğun çalışmalar gerçekleştirmiştir. Yıllar süren

çaba sonucu bildiri sayısını 1000'e, katılımcı sayısını 1200'lere çıkarmıştık. Örnek; Gastroenteroloji yan dal eğitimi almaya başlayan bir asistan size geliyor ve falanca kongrede falanca profesör falanca paneldeki konuşmasını yapmaya gelmeyecekmiş onun yerine ben görevlendirdiğim diyebiliyor. Ya da hoca slayıtlarını verdi konuşmayı ben yapacağım diyebilmekte. Bu örnek son 25 yılda bazlarının bilim yaşamımızı ne hale getirdiğini de açıkça ortaya koymaktadır. İkinci örnek ise büyük bir felaketin habercisi gibi durmaktadır. Endoskopi Hemşireleri ve Teknisyenleri Derneği'ni bu alanda çalışan arkadaşlarımızın bilgi ve görgülerini artırmak için kurmuş idik. Kısa zamanda onlarda bir bilene değil yandaşlarına sormaya başladılar. Bunun doğal sonucu olarak da devamlı yanlış yapmaya başladılar. Bu Derneği kurduğumuz zaman hemşirelerin akademik eğitimden geçmemeleri, doktora yapmamış oldukları göz önünde tutularak diğer ülkelerde olduğu gibi eğitimlerinde, kurslarında, kongre programlarında konuşmacı olarak akademik personele yer verilmiştir. Şimdi kendi kendilerine konuşuyorlar, birbirlerini eğitiyorlar. Bu tablo asistanların birbirlerine eğitim vermelerine benzemektedir. Her iki örnekte de alta yatan bilime saygısızlıktır. Kimin nerede konuşmacı olması gerektiği konuşmacıların niteliklerinin ne olması gerektiği bellidir ve bu konuda kılavuzlar hazırlanmıştır. Bunların göz ardi edilmesi bir felaketdir. Bu felakete zemin hazırlayanları tarih yargılaysacaktır. Bu konuda bilgi birikimi olmayanlar lütfen bu işlere el vermesinler.

Türk Gastroenteroloji Derneği bu yıl 50. yılını kutlamaktadır. 26. Ulusal Gastroenteroloji Haftası 14-18 Ekim 2009 tarihleri arasında Ankara'da gerçekleştirildi. TGD, 50. yılını 14 Ekim 2009 tarihinde açlığını gerçekleştirdiği genel merkez binası ile taçlandırılmıştır. Genel merkez binası TGD'nin başarısını ortaya koyan eşsiz bir eserdir. 26. Ulusal Gastroenteroloji Kongresi süresince kongre bitiminde yapılacak dernek seçimleri için yapılan kulis faaliyetleri kongreye damgasını vurmuştur. Bu faaliyetler doğal olarak bilimsel bir kongrenin çalışmalarına gölge düşürmüştür. Batı dünyasında seçimler dijital ortamda yapılmakta ve adaylar "Aksaklı kişilere" önerilmektedir. Bilimsel ağırlıklı derneklerde aday olarak önerilebilmek için bilimsel kimlik yanı sıra daha önceki çalışmaları, davranışları da göz önünde tutulmaktadır. Her isteyenin aday olması mümkün değildir.

Kongre çalışmalarına katılmayıp yalnız seçime gelecek olanlara yine uçak ve otel servisi sunulmuştur. Bu servisi sunmak kadar bu servisi kabul etmek te etik değildir. Bu, insanların kendine olan saygılarının yok olduğunu işaretidir. Benzer durum Endoskopi Hemşireleri ve Teknisyenleri Derneği'nce de bu

topluma yaşatılmıştır. Onlarda gönüllü bir kuruluşta kim çalışır, etik kurallar nedir bilmiyorlar.

Endoskopi Hemşireleri ve Teknisyenleri Derneği'nde aktif olarak görev alan arkadaşların da, konu ile ilgili alanda, yapılan gönüllü kuruluş faaliyetlerinden kişisel çıkar sağladıkları duyuları rahatsız edici noktaya kadar gelmiştir. Konunun etik ve yasal sonuçlarına katkılmak zorundadırlar. Non-Profit organizasyonda çalışma etiği kurallarını bilmemek masumiyet sağlamaktadır. Bu konuda bu Derneği üyeleri de denetim konusunda duyarlı olmak zorundadırlar.

Özel sektör olmayı tercih etmişlerin gönüllü kuruluşları ele geçirmeye çalışmalarını da anlamak mümkün değildir. Kendileri kişisel imkânları ile her türlü girişimde bulunabilirler. Bazıları bu Non-Profit organizasyonları çıkar sağlama amaçlı kuruluşlar olarak algılamaktadır. Gönüllü kuruluşlar gönüllülük esasına dayalıdır. Gönüllü bir kuruluşta çalışan bir kişi görevi sürecinde o gönüllü kuruluşun yaptığı toplantı ve faaliyetlerden madde çıkar elde edemez. Bu konuda ilaç firmaları da uluslararası gönüllü kuruluşların etik kurallarına uyum göstermelidir. Hoca olmak kimseye etik sınırları zorlama hakkı vermez. Hem TGD, hem de Endoskopi Hemşireleri Derneği'nde çalışanların, konuya ilgili durumlarını açıklığa kavuşturması gereklidir.

Dernek seçimlerinde ve çalışma yaşamında siyasallaşma olduğu bir gerçektir. Bu durumun akademik sınavlarda, görevlendirme, atamalarda, bilimsel kurumlara seçimlerde etkili olduğu görülmektedir. Bunlar biz bilime yüz çevirdiğimiz için olmaktadır.

Bundan iki bin yıl önce filozoflar "kölelere oy hakkı verilirse, bu demokrasi değil; kölelerin filozofları yönetmesi olur" demişlerdir. Demokrasi toplumun çoğunluğu yeterince eğitilirse en iyi rejimdir. Bu nedenle biz ülkemizde çoğunluğun aydınlanması ve çağdaşlaşması için savasmalıyız. Bilimsel ağırlıklı gönüllü kuruluşların kapısından yalnızca bilim geçebilmelidir. Din ve siaset dışında kalmalıdır. İnsanlar asıl görevlerini hafife alarak hem kendilerine hem ülkeye zarar vermektedirler.

Türk Gastroenteroloji Derneği, Hükümet ve YÖK seviyesinde, Türk Gastroenterolojisini temsil edebilmek için, gerekli çabayı göstermelidir. Çünkü Gastroenterolojiyi ilgilendiren kurullara, Hükümete ve YÖK'e zihnen yakın insanlar davet edilirken, Türk Gastroenteroloji Derneği dışlanmaktadır. Bu konuda TGD üyelerine periyodik açıklama sunmak durumundadır. Türk Gastroenteroloji Derneği ve Gastrointestinal Endoskopi Hemşireleri ve Teknisyenleri Derneği disiplin ve etik kurullarını oluşturup, ivedilikle aktif hale getirmelidir.

Saygılarımla